

ABSTRACT&REFERENCES

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.280922

PECULIARITIES OF THE APPLICATION OF BLENDED LEARNING AT THE DENTAL FACULTY IN THE EXTREME CONDITIONS OF MODERN TIMES

p. 4–8

Bohdan Melnyk, Assistant, Postgraduate Student, Department of Orthodontics and Prosthodontics Propedeutics, Bogomolets O. O. National Medical University, Tarasa Shevchenka blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

E-mail: bogdan.melnik.97@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2232-8181>

Alexander Kaniura, Doctor of Medical Sciences, Professor, Department of Orthodontics and Prosthodontics Propedeutics, Bogomolets O. O. National Medical University, Tarasa Shevchenka blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6926-6283>

Tatiana Kostiuk, Doctor of Medical Sciences, Professor, Department of Orthodontics and Prosthodontics Propedeutics, Bogomolets O. O. National Medical University, Tarasa Shevchenka blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6351-5181>

The organization of the educational process in medical institutions of higher education (HEIs) requires compliance with high standards of training. Undoubtedly, qualified specialists in the medical field are a priority link in the construction of the health care system of Ukraine. The prototype is the model of the European health care system. The competitiveness of medical staff on the world market is the key to increasing the level of medical care for the population. This requires the creation and implementation of new educational and clinical technologies. Continuous civilizational progress prompts medical higher education institutions to search for and implement new pedagogical approaches in training students of higher education. Consolidation of the work of Ukrainian and foreign scientists to search for new scientific and pedagogical technologies is a characteristic feature of the continuous development of the educational potential of higher education institutions. Their creation is aimed at increasing the effectiveness of the interaction between teachers and students, by achieving the educational goals and predicting probable results. It is worth noting, that despite the significant success of the scientific and pedagogical community in this direction, today there is no single model of pedagogical activity that can fully meet the high standards of higher education. Widespread implementation of information technologies creates new opportunities in the design of models of the pedagogical process that meet the challenges of today. The high quality of training of students of higher education in dental specialties is an important and highly responsible link of the state health care system. The article demonstrates the prospects of introducing blended learning for practically-oriented disciplines, analyzes the role of innovative pedagogical technologies of blended learning in providing comprehensive training of specialists in the dental field, and compares the peculiarities

of the pedagogical process during the period of quarantine restrictions and military actions

Keywords: innovative pedagogical technologies, blended learning, dental faculty, pedagogical process

References

1. Malaniuk, N. (2020). Innovative pedagogical technologies in professional education. *Pedagogy of the Formation of a Creative Person in Higher and Secondary Schools*, 3 (70), 113–118. doi: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.70-3.21>
2. Majumdar, A. Blended Learning: Different combinations that work. Available at: <http://goo.gl/ksNYi1>
3. Antonova, O. Ye. (2015). Pedahohichni tekhnolohii ta yikh klasyfikatsiia yak naukova problema. *Suchasni tekhnolohii v osviti*. P. I. Suchasni tekhnolohii navchannia. Kyiv, 2, 8–15.
4. Rasheed, R. A., Kamsin, A., Abdullah, N. A. (2020). Challenges in the online component of blended learning: A systematic review. *Computers & Education*, 144, 103701. doi: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.103701>
5. Vallée, A., Blacher, J., Cariou, A., Sorbets, E. (2020). Blended Learning Compared to Traditional Learning in Medical Education: Systematic Review and Meta-Analysis. *Journal of Medical Internet Research*, 22 (8), e16504. doi: <https://doi.org/10.2196/16504>
6. Dakhi, O., Jalius, J., Dedy, I. (2020). Blended learning: a 21st century learning model at college. *International Journal Of Multi Science*, 1.08, 50–65.
7. Müller, C., Mildenerger, T. (2021). Facilitating flexible learning by replacing classroom time with an online learning environment: A systematic review of blended learning in higher education. *Educational Research Review*, 34, 100394. doi: <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2021.100394>
8. Rafioli, R. H., Setyosari, P., Radjah, C. L., Ramli, M. (2020). The Effect of Learning Motivation, Self-Efficacy, and Blended Learning on Students' Achievement in The Industrial Revolution 4.0. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 15 (8), 71–82. doi: <https://doi.org/10.3991/ijet.v15i08.12525>
9. Nijakowski, K., Lehmann, A., Zdrojewski, J., Nowak, M., Surdacka, A. (2021). The Effectiveness of the Blended Learning in Conservative Dentistry with Endodontics on the Basis of the Survey among 4th-Year Students during the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (9), 4555. doi: <https://doi.org/10.3390/ijerph18094555>
10. Ullah, R., Siddiqui, F., Adnan, S., Afzal, A. S., Sohail Zafar, M. (2021). Assessment of blended learning for teaching dental anatomy to dentistry students. *Journal of Dental Education*, 85 (7), 1301–1308. doi: <https://doi.org/10.1002/jdd.12606>
11. Kuchyn, Yu. L., Naumenko, O. M., Vlasenko, O. M., Kaniura, O. A., Tytykalo, V. S. ta in. (2021). Metodichni rekomendatsii shchodo roboty na platformi dystantsiinoho navchannia likar_nmu. Kyiv, 120.
12. Kuchyn, Yu. L., Kaniura, O. A., Melnyk, V. S., Stuchynska, N. V., Mykytenko, P. V. (2022). Simulation technologies in the system of training future doctors under COVID-19 conditions. *Pedagogical Sciences Reality and Perspectives*, 86, 132–141. doi: <https://doi.org/10.31392/npu-nc.series5.2022.86.26>

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.281231

ELECTIVE DISCIPLINES – AN IMPORTANT COMPONENT IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCES OF FUTURE DOCTORS – PEDIATRIC DENTISTS

p. 9–13

Natalia Bidenko, Doctor of Medical Sciences, Professor, Department of Pediatric and Preventive Dentistry, Bogomolets National Medical University, Tarasa Shevchenka blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1132-2446>

Olena Ostapko, Doctor of Medical Sciences, Professor, Department of Pediatric and Preventive Dentistry, Bogomolets National Medical University, Tarasa Shevchenka blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

E-mail: ostlena11@gmail.comORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6777-5116>

Olga Koval, Doctor of Medical Sciences, Professor, Department of Pediatric and Preventive Dentistry, Bogomolets National Medical University, Tarasa Shevchenka blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1341-5235>

The article investigates actual issues of introduction of elective disciplines to the educational process of dental students. According to the changes in the political, economic and social spheres of our country, the labor market requires the training of highly skilled specialists who have a high level of knowledge, skills and competences in a particular industry, could make decision in standard and non-standard situations, bear responsibility for them in the professional activity. That is why the importance issue of the development and formation of today's education is the use of a competence approach.

Elective disciplines have an important role in the formation of the professional competences of future doctors and dentists.

The purpose of the study was to reveal the expediency of teaching elective disciplines to students of the Faculty of Dentistry using the example of an elective discipline "Modern technologies in pediatric dentistry" for students of 5th student year.

The blocks of elective disciplines that form a variable component of the Educational and Professional program of Dentistry are characterized. The content of the elective discipline "Modern technologies in pediatric dentistry" for students of the 5th year of the Faculty of Dentistry of Bogomolets National Medical University is analyzed. Thematic plans of lectures and practical lessons in the discipline are presented. It is emphasized, that the purpose of studying this elective discipline is the formation of professional competences necessary for high-quality dental treatment of children, including under general anesthesia.

The elective discipline "Modern technologies in pediatric dentistry" was introduced into the educational process in 2022/23 acadmic year and received favorable reviews from students. Further research involves an anonymous survey of students and teachers, interviews with graduates and employers with the aim of improving the content of electives disciplines and the level of their teaching at the departments

Keywords: dentistry, elective disciplines, children, dental sanitation, general anesthesia

References

- Horobeiko, M. B., Dinets, A. V. (2022). Medical education in Ukraine: the systemic problem and possible ways to solve it. *Ukrainian Medical Journal*, 151. doi: <https://doi.org/10.32471/umj.1680-3051.151.234381>
- Gutor, N. S., Avdeev, O. V., Mitz, I. R., Boykiv, A. B. (2019). Pidhotovka maibutnikh likariv-stomatolohiv u konteksti reformy vyshchoi osvity. *Medychna osvita*, 4, 74–78. doi: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2019.3.10535>
- Alchuk, O. I., Voloshchuk, N. I., Lozynska, L. F. (2016). The formation of professional competence of future doctors in the new system of educational technologies. *Medychna osvita*, 1, 5–10.
- Krasnov, V. V. (2013). Problems of formation social and personal competence in the training of doctors. *Medychna osvita*, 4, 51–58.
- Rozhko, M. M., Ersteniuk, H. M., Kapechuk, V. V., Ivantsiv, M. O., Senchii, V. M. (2016). Kompetentisnyi pidkhdid u pidhotovtsi studentiv-medykiv. *Medychna osvita*, 2, 102–104. doi: <https://doi.org/10.11603/me.v0i2.6226>
- Delor Jacques et al. Learning: The Treasure Within. Paris: UNESCO, 1996.
- Filonenko, M. M. (2016). *Psykholohiia osobystisnoho stanovlennia maibutnoho likaria*. Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury. 334.
- Zaporozhan, V. M., Kresiun, V. Y., Rohachevskiy, O. P., Chernetska, O. V. (2016). Perspectives of introduction of modern innovation into educational activity of the university. *Medychna osvita*, 2, 73–76. doi: <https://doi.org/10.11603/me.v0i2.6219>
- Korylchuk, N. I. (2021). Vybirkova dystsyplina yak zaporuka pidvyshchennia profesiinoho rivnia. *Medychna osvita*, 4, 32–36.
- Paliichuk, V. (2019). Pedagogical terms of formation of professional competence of future dentists on the pre-diploma stage. *Suchasna Stomatolohiya*, 4, 72–74. doi: <https://doi.org/10.33295/1992-576x-2019-4-72>
- Hedges, M., Pacheco, G. A., Webber, D. J. (2014). What determines students' choices of elective modules? Economics working paper series, 1307. Bristol: University of the West of England.
- Pro vyshchu osvitu (2014). *Zakon Ukrainy No. 37-38*. 01.07.2014. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Kulbashna, Y., Iryna, S., Zakharova, V. (2019). Future Doctors' Professional Competence Formation in Medical Universities with Innovative Pedagogical Technologies. *Open Journal of Social Sciences*, 7 (3), 231–242. doi: <https://doi.org/10.4236/jss.2019.73020>

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.282597

TEACHING COURSE "PAEDIATRIC SURGICAL DENTISTRY" DURING THE MARTIAL LAW

p. 14–22

Vladyslav Iefymenko, PhD, Associate Professor, Department of Surgical Dentistry and Maxillofacial Surgery of Childhood, Bogomolets National Medical University, T. Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

E-mail: iefymenko_vlad@ukr.netORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9926-8901>

Iryna Chekhova, PhD, Associate Professor, Department of Surgical Dentistry and Maxillofacial Surgery of Childhood,

Bogomolets National Medical University, T. Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5757-0635>

Tetiana Kovtun, Assistant, Department of Surgical Dentistry and Maxillofacial Surgery of Childhood, Bogomolets National Medical University, T. Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8793-9496>

The system of higher education of Ukraine in general and Bogomolets National Medical University in particular underwent serious transformations, first as a result of the pandemic, and then – armed aggression and the introduction of martial law. The process of forming the professional competencies of a higher education student consists of several components: the theoretical part, mastering practical skills, independent work using educational and methodological literature, interactive methods, testing, video conferences. In the conditions of martial law, modern interactive teaching methods – lectures, videos – performance of practical skills and examination of patients with certain nosologies, description and interpretation of the results of additional methods of examination of patients become important. The proposed workbook became the main tool for monitoring students' independent work, supplemented with interactive elements – QR codes, which allows the teacher to assess the quality of the student's preparation for the lesson. At the clinical base, conditions were created for continuous safe face-to-face training of students in the shelter, which made it possible to continue classes during the "Airborne alert" signal. The full-time form of education allows the student to work directly with patients. The transition to distance education significantly changed the architecture of the educational process, especially its practical part and active real communication with the teacher and patients. To determine the quality of education and improve the organization of the educational process upon completion of the cycle, graduate students were asked to complete an anonymous survey in the form of a Google questionnaire. The results of the student survey allowed the department team to identify strengths and weaknesses in the organization of the educational process for its further improvement

Keywords: teaching, children's surgical dentistry, martial law, distance learning, student-centered concept, questionnaire

References

1. Impact of the War on Higher Education in Ukraine (2022). Available at: <https://pon.org.ua/info-english/engnews/9820-impact-of-the-war-on-higher-education-in-ukraine.html>
2. Ivanchenko, O., Lurie, K., Melnikova, O. (2023). Higher education in Ukraine during war. *Grail of Science*, 24, 519–522. doi: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.02.2023.099>
3. Goncharuk-Khomyn, M., Kaliy, V., Pohorilyak, R., Cavalcanti, A., Keniuk, A., Yavuz, Y., Boychuk, B. (2023). Impact of war on foreign students' satisfaction with quality of dental and medical education in Ukraine. *Brazilian Oral Research*, 37. doi: <https://doi.org/10.1590/1807-3107bor-2023.vol37.0026>
4. Oktiysiuk Yu. V. (2018). Peculiarities of teaching paediatric oral surgery during ęcts implementing. *Visnyk Ukrainskoi medychnoi stomatolohichnoi akademii. Aktualni problemy suchasnoi medytsyny*, 18 (1 (61)), 256–259.

5. Harkov, L. V., Iakovenko, L. M., Chekhova, I. L. (2015). 20 Years Experience of Surgical Dentistry and Maxillofacial Surgery of Childhood National Medical University. *Profilaktichna ta ditiacha stomatologiya*, 2, 40–44. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptdc_2015_2_11

6. Kuchyn, Yu. L., Vlasenko, O. M., Kucherenko, I. I., Mykytenko, P. V. (2023). Individual educational trajectory of higher medical education students: methodological and technical aspects of implementation. *Innovate Pedagogy*, 2 (56), 163–169. doi: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/56.2.36>

7. Fares, J., Fares, M. Y., Fares, Y. (2020). Medical schools in times of war: Integrating conflict medicine in medical education. *Surgical Neurology International*, 11, 5. https://doi.org/10.25259/sni_538_2019

8. Stölen, S., Stensak, B. (2022). Universities in war and conflict zones – the need for more knowledge and long-term collaborations. *The Guild the European Research Intensive-Universities*.

9. Smith, A. (2011). Think piece prepared for the Education for All Global Monitoring Report UNESCO. *The hidden crisis: Armed conflict and education* Education and Conflict.

10. Dobiesz, V. A., Schwid, M., Dias, R. D., Aiwonodagbon, B., Tayeb, B., Fricke, A., Pham, P., Erickson, T. B. (2022). Maintaining health professional education during war: A scoping review. *Medical Education*, 56 (8), 793–804. doi: <https://doi.org/10.1111/medu.14808>

11. Yakovenko, L. M., Yefymenko, V. P. (2021). Klinichna baza kafedr yak skladova bezpererivnoho osvitnoho protsesu studenta-medyka v suchasnykh umovakh. *UMSA – stolittia innovatsiinykh napriamkiv ta naukovykh dosiahnen (do 100-richchia zasnuvannia UMSA)*, 96–97.

12. Yakovenko, L. M., Yefymenko, V. P., Kovtun, T. O., Shafeta, O. B. (2021). Osvitnii protses na bazi klinichnoi kafedry universytetu v umovakh medychnoi reformy Ukrainy. *Materialy pidsumkovoї LXIV nauково-praktychnoi konferentsii. Ternopil*, 199–200.

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.282576

PRACTICAL CLASSES FOR THE FOREIGN STUDENTS AT THE DEPARTMENT OF ORAL AND MAXILLOFACIAL SURGERY OF BOGOMOLET'S NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW IN UKRAINE

p. 23–26

Oksana Volovar, Doctor of Medical Sciences, Professor, Department of Oral and Maxillofacial Surgery, Bogomolets National Medical University, T. Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6724-0266>

Oksana Kryzhanivska, Assistant, Department of Oral and Maxillofacial Surgery, Bogomolets National Medical University, T. Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601
E-mail: kryzhanivska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1988-0920>

Volodymyr Shvydchenko, PhD, Assistant, Department of Oral and Maxillofacial Surgery, Bogomolets National Medical University, T. Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6090-0794>

Mykola Oblap, PhD, Assistant, Department of Oral and Maxillofacial Surgery, Bogomolets National Medical University, T. Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5959-2624>

Roman Shevchuk, Assistant, Department of Oral and Maxillofacial Surgery, Bogomolets National Medical University, T. Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1025-2434>

In the conditions of the martial law and COVID-19 pandemic restrictions on the territory of Ukraine, the blended form of education turned out to be the only possible form of the educational process. The article highlighted the peculiarities of conducting practical classes in the discipline “Surgical dentistry” with foreign students at the Department of Oral and Maxillofacial Surgery of the Bogomolets National Medical University (NMU) in the conditions of martial law in Ukraine. For the implementation and adequate virtual distance learning at the University, LIKAR_NMU education platform, Zoom, Google Meet, the university website, the NMU library website, Skype, Telegram, Viber messengers, e-mail were used. However, the biggest disadvantage of distance learning was the lack of opportunity to work with the patient and acquire practical skills. Foreign students who returned to Ukraine (or being in Ukraine) attended offline training, mastered practical skills on phantoms and dummies, were present at surgical operations in the clinic, independently performed anesthesia under the guidance of a teacher, removed teeth, assisted in operations on the maxillofacial area. Due to video conferences, distance learning students also had the opportunity, to see the operations, carried out in the Bogomolets Dental Medical Center, online, in real time. Thanks to the technical capabilities and educational Internet platforms, which are actively used during distance learning by students and teachers of the university, the initial process of obtaining a modern higher medical education, in particular surgical stomatology and maxillofacial surgery, continues and improves in wartime conditions

Keywords: distance learning, medical education, surgical dentistry, practical classes, students

References

1. Kuchyn, Y. L., Lyman, L. V. (2022). Basic principles of organization of distance learning for medical students. *Medical Education*, 1, 30–37. doi: <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2022.1.12652>
2. Keegan, D. (2013). *Foundations of distance education*. Routledge, 224. doi: <https://doi.org/10.4324/9781315004822>
3. Lee, K., Fanguy, M., Lu, X. S., Bligh, B. (2021). Student learning during COVID-19: It was not as bad as we feared. *Distance Education*, 42 (1), 164–172. doi: <https://doi.org/10.1080/01587919.2020.1869529>
4. Stoehr, F., Müller, L., Brady, A., Trilla, A., Mähringer-Kunz, A., Hahn, F. et al. (2021). How COVID-19 kick-started online learning in medical education – The DigiMed study. *PLOS ONE*, 16 (9). doi: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0257394>
5. Rose, S. (2020). Medical Student Education in the Time of COVID-19. *JAMA*, 323 (21), 2131–2132. doi: <https://doi.org/10.1001/jama.2020.5227>
6. Gorey, J. (2022). Teaching in a Pandemic: How Educators are Handling the Sudden Shift to Distance Learning. Available at: https://earthwatch.org/stories/teaching-pandemic-how-educators-are-handling-sudden-shift-distance-learning?gclid=Cj0KC-QiAveebBhD_ARIsAFaAvrHidSm8BlvqvwrKLWK0acBl387l4xt_VdYi3ruRXz3BFnE-5rn2w0aAplREALw_wcB

https://earthwatch.org/stories/teaching-pandemic-how-educators-are-handling-sudden-shift-distance-learning?gclid=Cj0KC-QiAveebBhD_ARIsAFaAvrHidSm8BlvqvwrKLWK0acBl387l4xt_VdYi3ruRXz3BFnE-5rn2w0aAplREALw_wcB

7. Pro orhanizatsiiu navchalnoho protsesu dlia studentiv 2–6 kursiv dennoi formy navchannia v osinno-zymovomu semestri 2022–2023 navchalnoho roku (2022). Nakaz NMU No. 451. 18.08.2022. Available at: <https://drive.google.com/file/d/1CW6VhUH7i7JARU2tMF-Un-55xEXx4yPo/view>

8. Tkachenko, L., Khmelnytska, O. (2021). Peculiarities of implementing distance learning in the educational process of a higher education institution. *Pedagogy of the Formation of a Creative Person in Higher and Secondary Schools*, 3 (75), 91–96. doi: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.75-3.18>

9. Volosovets, O. P., Vyhovska, O. V., Kryvopustov, S. P., Kuzmenko, A. Y., Loginova, I. O., Cherny, O. F. et al. (2020). Distance learning as an information and communicative technology of the undergraduate training of pediatricians in the contemporary challenge. *Medical Education*, 3, 9–12. doi: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2020.3.11435>

10. So, H. Y., Chen, P. P., Wong, G. K. C., Chan, T. T. N. (2019). Simulation in medical education. *Journal of the Royal College of Physicians of Edinburgh*, 49 (1), 52–57. doi: <https://doi.org/10.4997/jrcpe.2019.112>

11. Volovar, O. S., Malanchuk, V. O., Shevchuk, R. I. (2021). Khirurhichna stomatolohiia v umovakh karantynu na kafedri khirurhichnoi stomatolohii ta shchelepno-lytsevoi khirurhii NMU imeni O.O. Bohomoltsia. *Materialy VII z'izdu Ukrainkoii asotsiatsii shchelepno-lytsevykh khirurhiv z mizhnarodnoiu uchastiu*. Kyiv, 201–203.

12. Volovar, O. S., Malanchuk, V. O., Shevchuk, R. I. (2021). Vykorystannia internet-platfomy Zoom na praktychnykh zaniattiakh z dystsypliny «Khirurhichna stomatolohiia». *Aktualni pytannia suchasnoi stomatolohii*. Kyiv, 87–88.

13. Veb-storinka kafedry khirurhichnoi stomatolohii ta shchelepno-lytsevoi khirurhii NMU imeni O. O. Bohomoltsia. Available at: <https://nmuofficial.com/zagalni-vidomosti/kafedri/departament-surgical-dentistry-maxillofacial-surgery/>

14. LIKAR_NMU. Navchalna platforma NMU imeni O. O. Bohomoltsia. Available at: <https://likar.nmu.kiev.ua/>

15. Coursera. Navchalna platforma. Available at: <https://coursera.org/>

16. Prometheus. Navchalna platforma. Available at: <https://prometheus.org.ua/>

17. EdEra. Navchalna platforma. Available at: <https://www.ed-era.com/>

18. KhanAcademy. Navchalna platforma. Available at: <https://www.khanacademy.org/>

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.282682

COMPETENCIES AND TECHNOLOGIES FOR IMPROVING DISTANCE PROFESSIONAL EDUCATION: A MODERN PERSPECTIVE AND APPROACH

p. 27–31

Ievgen Koval, PhD, Associate Professor, Department of Prosthetic Dentistry, Bogomolets National Medical University, Tarasa Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9005-6686>

Ilya Naumovich, Postgraduate Student, Department of Prosthetic Dentistry, Bogomolets National Medical University, Tarasa Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

E-mail: dr.naumovich@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0531-9881>

Igor Dyadik, Assistant, Department of Prosthetic Dentistry, Bogomolets National Medical University, Tarasa Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-2962-2155>

Distance professional education is gaining widespread popularity globally due to the rapid advancement of technology and the increasing demand for knowledge and skills. The COVID-19 pandemic has further expedited the shift towards online learning as numerous educational institutions have been compelled to suspend in-person classes. However, not all educators and students were adequately equipped to adapt to this profound change in the learning landscape. Consequently, there is a pressing need to enhance distance professional education by focusing on the development of competencies and the implementation of effective technologies that guarantee the highest level of efficacy and learning outcomes.

This study aims to explore the competencies and technologies that can enhance the effectiveness of distance professional education from a modern perspective. The article presents a comprehensive review of relevant literature, highlighting the challenges and opportunities, associated with distance education in the digital era. It further investigates the competencies, required by both educators and learners to ensure successful distance education outcomes. Moreover, the article delves into the innovative technologies and tools that can be employed to enhance engagement, collaboration, and interactive learning experiences in distance education. Drawing on theoretical frameworks and empirical evidence, the study proposes a modern approach that combines the identified competencies and technologies for improving distance professional education. The findings of this research offer valuable insights to educators and educational institutions seeking to enhance the quality and effectiveness of distance education in the contemporary educational landscape. In conclusion, this research presents a comprehensive perspective and approach to enhance distance professional education through the cultivation of essential competencies and the integration of innovative technologies. By embracing these advancements, educational institutions can provide learners with high-quality, flexible, and interactive learning experiences, fostering their professional development and career growth in the digital age

Keywords: Distance professional education, Competencies, Quality information, Interactive methods, Effective learning

References

- Gelles, L. A., Lord, S. M., Hoople, G. D., Chen, D. A., Mejia, J. A. (2020). Compassionate Flexibility and Self-Discipline: Student Adaptation to Emergency Remote Teaching in an Integrated Engineering Energy Course during COVID-19. *Education Sciences*, 10 (11), 304. doi: <https://doi.org/10.3390/educsci10110304>
- García-Morales, V. J., Garrido-Moreno, A., Martín-Rojas, R. (2021). The Transformation of Higher Education After the COVID Disruption: Emerging Challenges in an Online Learning Scenario. *Frontiers in Psychology*, 12. doi: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.616059>

- Lloyd-Jones, B. (2020). Developing Competencies for Emotional, Instrumental, and Informational Student Support During the COVID-19 Pandemic: A Human Relations/Human Resource Development Approach. *Advances in Developing Human Resources*, 23 (1), 41–54. doi: <https://doi.org/10.1177/1523422320973287>

- Alvarez, I., Guasch, T., Espasa, A. (2009). University teacher roles and competencies in online learning environments: a theoretical analysis of teaching and learning practices. *European Journal of Teacher Education*, 32 (3), 321–336. doi: <https://doi.org/10.1080/02619760802624104>

- Williams, P. E. (2003). Roles and Competencies for Distance Education Programs in Higher Education Institutions. *American Journal of Distance Education*, 17 (1), 45–57. doi: https://doi.org/10.1207/s15389286ajde1701_4

- Darabi, A. A., Sikorski, E. G., Harvey, R. B. (2006). Validated Competencies for Distance Teaching. *Distance Education*, 27 (1), 105–122. doi: <https://doi.org/10.1080/01587910600654809>

- Kashora, T., van der Poll, H. M., van der Poll, J. A. (2014). Evaluating the utility of a knowledge acquisition and construction framework for learning management systems. *Proceedings of the e-Skills for Knowledge Production and Innovation Conference 2014*. Cape Town, 161–172. Available at: <http://proceedings.e-skillsconference.org/2014/e-skills161-172Kashora829.pdf>

- Lopes, A. P. (2014). Learning management systems in higher education. *Proceedings of EDULEARN14 Conference – IATED Publications*. Available at: <https://recipp.ipp.pt/handle/10400.22/4851>

- Franco, D. C. (2022). Gamification as an engagement, learning and interaction strategy for distance education in Mozambique. *Academic Voices*, 71–81. doi: <https://doi.org/10.1016/b978-0-323-91185-6.00010-0>

- Leslie, H. J. (2019). Trifecta of Student Engagement: A framework for an online teaching professional development course for faculty in higher education. *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*, 13 (2), 149–173. doi: <https://doi.org/10.1108/jrit-10-2018-0024>

- Ferrer, J., Ringer, A., Saville, K., A Parris, M., Kashi, K. (2020). Students' motivation and engagement in higher education: the importance of attitude to online learning. *Higher Education*, 83 (2), 317–338. doi: <https://doi.org/10.1007/s10734-020-00657-5>

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.281845

FEATURES OF EDUCATION OF POSTGRADUATE PHYSICIANS IN EXTREME CONDITIONS

p. 32–35

Andriy Sydoryako, PhD, Assistant, Department of Postgraduate Dentistry, Educational Scientific Institute of Postgraduate Education, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, Maiakovskoho ave., 26, Zaporizhzhia, Ukraine, 69035

E-mail: andrey.sidoryako19@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2708-6620>

Svilana Sydoryako, Dentist, Ukraine

The professional training of the future doctor is based on the development of skills that could solve complex problems in the specialty «Dentistry» in professional activities. Acquiring

knowledge in the process of learning, conducting research, introducing innovations into the initial process is characterized by the uncertainty of conditions and requirements. A student of dental education needs not only the mastery of high-quality modern knowledge, combined with manual skills, but also the development of the moral and volitional sphere, creative potential, the ability to take motivated actions and make adequate decisions. The purpose of the research is to improve the aspects of post-graduate professional training of dentists in extreme conditions. A term has been set for the improved analysis of the raised issue. Thus, the term «simulative» is defined as «determined in certain conditions», i.e. takes place in a certain situation, «state, condition, circumstances in the country; due to the presence of conditions and circumstances that create a certain situation, certain methods of learning are caused». Modeling is a method of studying phenomena and processes, which is based on replacing one state of learning with another, similar to it but carried out in a different way. In post-graduate pedagogy, modeling is a method of activating educational and practical activities, aimed at improving the level of assimilation of doctors' knowledge and forming the necessary competencies in them.

As our experience shows, it is necessary to conduct a blended online and offline form of education, so with the received benefits and satisfaction of the trainees, using educational platforms to increase the effectiveness of training, doctors receive new theoretical knowledge and improve practical skills in the offline form of education.

The advantage of simulation training over other methods makes it possible to form in postgraduates not only professional competence, but also to improve the professional activity. The advantages of offline-online methods of education are the formation of skills in specialists, including not only dentists: theoretical; improvement of practical; creative; communicative; social; reflexive

Keywords: Dentistry, post-graduate education, simulation, online, offline training, thematic improvement, extraordinary conditions, competences

References

1. Babayev, V., Stadnik, G., Momot, T. (2019). Digital transformation in the field of higher education in globalization conditions. *Municipal Economy of Cities*, 2 (148), 2–9. doi: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2019-2-148-2-9>
2. Bykov, V. Yu.; Kremen, V. H., Liashenko, O. I. (Eds.) (2019). Tsyfrova transformatsiia suspilstva i rozvytok kompiuterno- tekhnolohichnoi platformy osvity i nauky Ukrainy. *Informatsiino- tsyfrovyy osvittii prostir Ukrainy: transformatsiini protsesy i perspektyvy rozvytku*, 20–26.
3. Buinytska, O. P., Varchenko-Trotsenko, L. O., Hrytseliak, B. I. (2020). Digitization of higher education institution. *Osvitolohichniy diskurs*, 1 (28), 64–79.
4. Vlasenko, O. V., Rodinkova, V. V., Kharkovenko, R. V., Serheta, I. V., Drachuk, O. P., Ahafonov, K. M. ta in. (2023). Navchalno-metodychna konferentsiia aktualni problemy yakisnoi pidhotovky medychnykh kadriv u nadzvychainykh umovakh. *Vinnitsia*, 296.
5. Dushchenko, O. (2021). Current state of digital transformation of education. *Physical and Mathematical Education*, 28 (2), 40–45. doi: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2021-028-2-007>
6. Ivaniuk, I. V., Ovcharuk, O. V. (2020). The response of ukrainian teachers to Covid-19: challenges and needs in the use of digital tools for distance learning. *Information Technologies and Learning Tools*, 77 (3), 282–291. doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v77i3.3952>
7. Karpliuk, S. O. (2019). Osoblyvosti tsyfrovizatsii osvittnoho protsesu u vyshchii shkoli. *Informatsiino- tsyfrovyy osvittii prostir Ukrainy: transformatsiini protsesy i perspektyvy rozvytku*. Kyiv, 188–197.
8. Paliichuk, V. I. (2019). Deiaki aspekty profesiinoi pidhotovky maibutnikh stomatolohiv metodamy sytuatyvnoho modeliuvannia. *Suchasna stomatolohiia*, 5, 106–109.
9. Sukhonos, V. V., Harust, Yu. V., Shevtsov, Y. A. (2019). Digitalization of education in Ukraine: foreign experience and domestic perspective of implementation. *Legal Horizons*, 19 (32), 79–86. doi: <https://doi.org/10.21272/legalhorizons.2019.i19.p79>
10. Stasiuk, O. A., Vyzhenko, Ye. Ye., Kuroiedova, V. D. (2020). Vprovadzhennia elementiv dystantsiinoho navchannia vpiisliadyplomnu medychnu osvitu na kafedri pisiadiplomnoi osvity likariv-ortodontiv., *Suchasna medychna osvita: metodolohiia, teoriia, praktyka*. Poltava, 211–212. Available at: <https://core.ac.uk/reader/347289931>

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.282712

THE TUTOR'S FUNCTION IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE MASTERS OF DENTISTRY IN THE CONDITIONS OF DISTANCE EDUCATION AND TODAY'S EXTREME CHALLENGES

p. 36–41

Iryna Skrypnyk, PhD, Associate Professor, Department of Orthodontics and Prosthodontics Propaedeutics, Bogomolets National Medical University, T. Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3393-4649>

Yaroslava Kulbashna, Doctor of Pedagogical Sciences, PhD, Professor, Department of Surgical Stomatology and Maxillofacial Surgery, Bogomolets National Medical University, T. Shevchenko blvd., 13, Kyiv, Ukraine, 01601

E-mail: j.kulbashna@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2571-091X>

The relevance of the research is due to the growing diversity of forms, pedagogical technologies in conducting the educational process and the evolution of the role of scientific and pedagogical workers in higher education institutions.

In higher education, which is developing in the conditions of globalization and internationalization of society, there is an active introduction of pedagogical technologies of distance training and tutoring, updated for modern life conditions and information environment.

The extreme challenges of today - the spread of the Covid-19 pandemic and the beginning of the aggressive war by russia in Ukraine have caused forced organizational changes in the educational process in higher education institutions. The face-to-face form of education has become practically impossible throughout the territory of Ukraine, which actualized distance technology, which was used for a long time in a rather limited way, in particular, in medical education. This required education seekers to independently master the thematic materials, and the traditional function of the teacher acquired the characteristics of mentoring and tutoring.

One of the key issues of the introduction of distance pedagogical technology in medical education remains its low effectiveness in forming the praxeological component of professional competence, which is basic for a future doctor, and especially for a dentist. In addition, functional changes in teachers' work that approaches tutoring methodically and psychologically need to be defined.

The organization of the educational process in Ukrainian higher education institutions became critically complicated in the conditions of the rapid spread of the Covid-19 pandemic, and special conditions were added with the beginning of the full-scale russian invasion of Ukraine in February 2022. It is these factors that actualized the distance form in medical education, which was used in a rather limited way in the past. Therefore, the traditional role of the teacher changes to a mentor - a tutor who mainly helps the future specialist to master the educational material on his/her own.

An important unresolved issue remains the implementation of distance training technology and tutoring related to it under modern conditions in medical education, which is based on the praxeological component of professional competence, and how should a teacher transform methodically and psychologically in order to be realized in the role of a competent tutor?

The results of the analysis of scientific sources and own experience give grounds for asserting that it is possible to draw only preliminary conclusions about the results of the introduction of the pedagogical technology of tutoring and distance training in medical higher education institutions of Ukraine. Students prefer face-to-face training even in extreme conditions. They consider the lack of clinical practice to be the biggest problem of distance training. Therefore, we consider the pedagogical technology of tutoring as an auxiliary component of the educational process for the individual correction of the student's educational process in the conditions of distance education, which is acceptable mainly in extreme conditions, which include, in addition to global problems, temporary restrictions for attending an educational institution with personal reasons on the part of the student. Tutoring is available to the vast majority of classical teachers who adjust their activities by increasing the level of methodical competence and psychological readiness

Keywords: *medical education, tutoring, distance training technology, masters of dentistry, extreme conditions*

References

1. Joint declaration of the European Ministers of Education (1999). The Bologna Declaration of 19 June 1999. Available at: https://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/1999_Bologna_Declaration_English_553028.pdf Last accessed: 07.06.2023
2. Harbuza, T. (2019). Tutor as a subject of the educational process in the distance learning system. *Youth & market*, 1 (168). doi: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.158528>
3. Akinina, N. L. (2018). Teaching: foreign experience. *Istoryko-pedahohichni studii*, 11-12, 33–38. Available at: [\[enpui.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/33537/%20kinina.pdf?sequence=1\]\(https://enpui.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/33537/%20kinina.pdf?sequence=1\)](https://

</div>
<div data-bbox=)

4. Kulbashna, Ya., Tkachuk, O., Zakharova, V. (2018). New tasks and functions of the teacher of innovative type in the preparation of the competent doctor. *Освітологічний дискурс*, 1-2, 141–157.

5. Meliukhina, N. Ye. (2009). Mistse ta rol tiutora v systemi dystantsiinoi osvity. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 4 (57), 292–297. Available at: <http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2009/4/51.pdf>

6. Shorobura, I., Rashyna, I. (2020). Lecturer-tutor as a subject of distance educational process. *Osvitni obrii*, 2 (51), 110–112. Available at: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/obrii/article/view/4842>

7. Kulbashna, Ya. (2014). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv iz stomatolohii: teoretychni y metodychni osnovy. Kyiv: Kompas, 415.

8. Vorona, I. (2018). Implementation of tutoring as the effective practice of individualization of the medical students' studying on latin lessons. *Development Trends in Medical Science and Practice: The Experience of Countries of Eastern Europe and Prospects of Ukraine*. doi: https://doi.org/10.30525/978-9934-571-31-2_4

9. Veiga Simão, A. M., Flores, M. A., Fernandes, S., Figueira, C. (2008). Tutoring in higher education: concepts and practices. *Sisifo. Educational Sciences Journal*, 7, 73–86. Available at: https://www.researchgate.net/publication/26572648_Tutoring_in_higher_education_Concepts_and_practices

10. Chaiun, N. (2020). Tutoring: essential fundamentals, practice, perspectives. "Scientific Notes of the University "KROK", 2 (58), 8–19. doi: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-58-8-19>

11. What is the Difference Between Teaching and Tutoring (2022). Available at: <https://pediaa.com/what-is-the-difference-between-teaching-and-tutoring>

12. Sysoieva, S. O., Osadchyi, V. V., Osadcha, K. P. (2011). Profesiina pidhotovka vykladacha-tiutora: teoriia i metodyka. Kyiv-Melitopol: TOV «Vydavnychiy budynok MMD», 280.

13. Kulbashna, Y., Iryna, S., Zakharova, V. (2019). Future Doctors' Professional Competence Formation in Medical Universities with Innovative Pedagogical Technologies. *Open Journal of Social Sciences*, 7 (3), 231–242. doi: <https://doi.org/10.4236/jss.2019.73020>

14. Kulbashna, Y., Skrypnyk, I., Kryzhanivska, O. (2022). Distance learning technology in training competent master of dentistry under extreme conditions by evaluation of foreign students. *ScienceRise*, 4, 46–54. doi: <https://doi.org/10.21303/2313-8416.2022.002725>

15. Dystantsiina osvita. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/distancijne-navchannya> Last accessed: 01.06.2023

16. Kalyniak, M., Mochalov, Yu. (2023). The problems of improving the teaching of surgical dentistry for higher school students at the current stage of Ukrainian higher school development. *A discussion. Bulletin of Science and Education*, 5 (11), 551–574. doi: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5\(11\)-551-574](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5(11)-551-574)

АНОТАЦІЇ

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.280922

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ СУЧАСНОСТІ (с. 4–8)

Б. М. Мельник, О. А. Канюра, Т. М. Костюк

Організація освітнього процесу у медичних закладах вищої освіти (ЗВО) вимагає дотримання високих стандартів підготовки. Безумовно, кваліфіковані спеціалісти медичної галузі є пріоритетною ланкою у побудові системи охорони здоров'я України. Прототипом є модель Європейської системи охорони здоров'я. Конкурентоспроможність медичних кадрів на світовому ринку є запорукою зростання рівня медичної допомоги населенню. Це вимагає створення та впровадження нових освітніх та клінічних технологій. Безперервний цивілізаційний прогрес спонукає медичні ЗВО до пошуку та імплементації нових педагогічних підходів у підготовці здобувачів вищої освіти. Властивою ознакою безперервного розвитку освітнього потенціалу ЗВО є консолідація роботи українських та зарубіжних науковців задля пошуку нових науково-педагогічних технологій. Їх створення спрямоване на підвищення ефективності взаємодії викладачів та студентів, шляхом досягнення поставлених освітніх цілей та прогнозування вірогідних результатів. Варто зауважити, що попри значний успіх науково-педагогічної спільноти в даному напрямку, сьогодні відсутня єдина модель педагогічної діяльності, яка у повній мірі може задовольнити високі стандарти вищої освіти. Розгалужене впровадження інформаційних технологій створює нові можливості у проектуванні моделей педагогічного процесу, які відповідають викликам сучасності. Висока якість підготовки здобувачів вищої освіти стоматологічних спеціальностей є вагомим та надвідповідальною ланкою системи охорони здоров'я держави. У статті продемонстровано перспективність впровадження змішаної форми навчання для практично-орієнтованих дисциплін, проаналізовано роль інноваційних педагогічних технологій змішаного навчання у забезпеченні комплексної підготовки фахівців стоматологічної галузі та проведено порівняння особливостей педагогічного процесу у період карантинних обмежень та воєнних дій

Ключові слова: інноваційні педагогічні технології, змішана форма навчання, стоматологічний факультет, педагогічний процес

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.281231

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА У ФОРМУВАННІ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ– ДИТЯЧИХ СТОМАТОЛОГІВ (с. 9–13)

Н. В. Біденко, О. І. Остапко, О. І. Коваль

Досліджено актуальні питання запровадження дисциплін за вибором у навчальний процес студентів-стоматологів. Зважаючи на зміни в політичній, економічній, соціальній та культурній сферах України, ринок праці вимагає підготовки майбутніх фахівців, які б мали високий рівень знань, умінь та навичок роботи у конкретній галузі, могли приймати рішення у стандартних та нестандартних ситуаціях, нести відповідальність за них у своїй професійній діяльності. В зв'язку з цим важливим питанням розвитку та становлення освіти є використання компетентнісного підходу. Важливу роль у формуванні фахових компетентностей майбутніх лікарів та лікарів-стоматологів відіграють дисципліни за вибором.

Метою дослідження стало розкриття доцільності викладання дисциплін за вибором студентам стоматологічного факультету на прикладі вибіркової дисципліни «Сучасні технології в дитячій стоматології» для студентів 5 курсу стоматологічного факультету Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

Надано характеристику блокам дисциплін за вибором, що формують варіативну складову освітньо-професійної програми «Стоматологія». Проаналізовано зміст вибіркової дисципліни «Сучасні технології в дитячій стоматології» для студентів 5 курсу стоматологічного факультету Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, представлено тематичні плани лекцій та практичних занять. Показано, що метою вивчення цієї вибіркової дисципліни є формування професійних компетентностей, необхідних для якісного стоматологічного лікування дітей, в тому числі в умовах загального знеболення. Вибіркова дисципліна запроваджена в навчальний процес у 2022/23 навчальному році та отримала схвальні відгуки від студентів. Подальші дослідження передбачають анонімне анкетування студентів та викладачів, бесіди з випускниками та роботодавцями з метою вдосконалення змісту вибіркової дисципліни та рівня їх викладання на кафедрах

Ключові слова: стоматологія, вибіркові дисципліни, діти, стоматологічна санація, загальне знеболення

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.282597

ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДИТЯЧА ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (с. 14–22)

В. П. Єфименко, І. Л. Чехова, Т. О. Ковтун

Система вищої освіти України загалом та Національного медичного університету імені О. О. Богомольця зокрема зазнала серйозних трансформацій спочатку внаслідок пандемії, а далі – збройної агресії та запровадженням

військового стану на території України. Процес формування професійних компетентностей здобувача вищої освіти складається з декількох складових: теоретичної частини, опанування практичних навичок, самостійної роботи з використанням навчально-методичної літератури, інтерактивних методів, тестування, video-конференцій. В умовах воєнного стану важливого значення набувають сучасні інтерактивні методи навчання – лекції, відео-виконання практичних навичок та проведення обстеження хворих з певними нозологіями, опис та інтерпретація результатів додаткових методів обстеження пацієнтів. Запропонований робочий зошит став основним інструментом для контролю самостійної роботи студентів, який доповнено інтерактивними елементами – QR-кодами, що дозволяє викладачу оцінити якість підготовки студента до заняття. На клінічній базі були створені умови для безперервного безпечного очного навчання студентів в укритті, що дало можливість продовження занять під час сигналу «Повітряна тривога». Очна форма навчання дозволяє безпосередньо працювати студенту з пацієнтами. Перехід на дистанційну форму навчання суттєво змінив архітектуру навчального процесу, особливо його практичну частину та активне реальне спілкування з викладачем та пацієнтами. Для визначення якості навчання та покращення організації навчального процесу по завершенню циклу студентам-випускникам було запропоновано пройти анонімне опитування у вигляді Google-форми анкетування. Результати анкетування студентів дозволили колективу кафедри виявити сильні та слабкі сторони в організації навчального процесу для подальшого його удосконалення

Ключові слова: викладання, дитяча хірургічна стоматологія, воєнний стан, дистанційне навчання, студентоцентрирована концепція, анкетування

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.282576

ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ТА ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ХІРУРГІЇ НМУ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ (с. 23–26)

О. С. Воловар, О. О. Крижанівська, В. С. Швидченко, М. В. Облап, Р. І. Шевчук

В умовах запровадженого воєнного стану та пандемії COVID-19 по всій території України змішана форма навчання виявилася єдиною можливою формою освітнього процесу. В статті висвітлено особливості проведення практичних занять із дисципліни «Хірургічна стоматологія» з іноземними студентами на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Національного медичного університету (НМУ) імені О. О. Богомольця в умовах воєнного стану в Україні. Для реалізації та адекватного віртуального забезпечення дистанційної освіти в НМУ імені О. О. Богомольця використовувалася дистанційна освітня платформа LIKAR_NMU, Zoom, Google Meet, сайт університету, сайт бібліотеки НМУ, месенджери Skype, Telegram, Viber, електронна пошта. Проте найбільшим недоліком дистанційного навчання була відсутність можливості працювати з пацієнтом та оволодівати практичними навичками. Іноземні студенти, що повернулися в Україну та відвідували навчання очно, відпрацьовували практичні навички на фантомах і муляжах, були присутні на оперативних втручаннях в клініці, самостійно під керівництвом викладача виконували анестезії, видаляли зуби, асистували на операціях на щелепно-лицевій ділянці. Студенти, що навчаються дистанційно, за рахунок відеоконференцій також мали можливість в онлайн режимі, у реальному часі, бачити операції, що проводилися в Стоматологічному медичному центрі НМУ імені О. О. Богомольця. Завдяки технічним можливостям і навчальним інтернет-платформам, які активно використовуються під час дистанційного навчання студентами і викладачами НМУ імені О. О. Богомольця, в умовах воєнного часу продовжується та вдосконалюється начальний процес щодо отримання сучасної вищої медичної освіти, зокрема з хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

Ключові слова: дистанційне навчання, медична освіта, хірургічна стоматологія, практичні заняття, студенти

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.282682

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ УДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНА ПЕРСПЕКТИВА ТА ПІДХІД (с. 27–31)

Є. А. Коваль, І. В. Наумович, І. Г. Дядік

Дистанційна професійна освіта набуває всесвітньої популярності завдяки стрімкому розвитку технологій і зростанню попиту на знання та навички. Пандемія COVID-19 ще більше прискорила перехід до онлайн-навчання, оскільки багато навчальних закладів були змушені призупинити очні заняття. Однак не всі викладачі та студенти були належним чином підготовлені, щоб адаптуватися до цієї глибокої зміни в освітньому ландшафті. Отже, існує нагальна потреба у вдосконаленні дистанційної професійної освіти шляхом зосередження уваги на розвитку компетенцій та впровадженні ефективних технологій, які гарантують найвищий рівень ефективності та результатів навчання.

Це дослідження має на меті вивчити компетенції та технології, які можуть підвищити ефективність дистанційної професійної освіти з сучасної точки зору. У статті подано комплексний огляд відповідної літератури,

висвітлюючи проблеми та можливості, пов'язані з дистанційною освітою в цифрову еру. Ми далі досліджували компетенції, необхідні як педагогам, так і учням для забезпечення успішних результатів дистанційної освіти. Крім того, у статті розглядаються інноваційні технології та інструменти, які можна використовувати для покращення взаємодії, співпраці та інтерактивного навчання в дистанційній освіті. Спираючись на теоретичні основи та емпіричні дані, дослідження пропонує сучасний підхід, який поєднує визначені компетенції та технології для вдосконалення дистанційної професійної освіти. Результати цього дослідження пропонують цінну інформацію для педагогів і навчальних закладів, які прагнуть підвищити якість і ефективність дистанційної освіти в сучасному освітньому середовищі.

На завершення це дослідження представляє комплексну перспективу та підхід до покращення дистанційної професійної освіти шляхом культивування основних компетенцій та інтеграції інноваційних технологій. Використовуючи ці досягнення, навчальні заклади можуть надати учням високоякісний, гнучкий та інтерактивний досвід навчання, сприяючи їх професійному розвитку та кар'єрному росту в епоху цифрових технологій

Ключові слова: Дистанційна професійна освіта, Компетенції, Якісна інформація, Інтерактивні методи, Ефективне навчання

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.281845

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ (с. 32–35)

А. В. Сидоряко, С. В. Сидоряко

Професійна підготовка майбутнього лікаря базується на вихованні навичок, які б могли розв'язувати складні задачі за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності. Оволодіння знаннями в процесі навчання, проведення досліджень, введення інновацій в початковий процес, характеризується невизначеністю умов і вимог. Від здобувача стоматологічної освіти потребує не тільки оволодіння якісними сучасними знаннями, що поєднуються з мануальними навичками, а й розвитку морально-вольової сфери, творчого потенціалу, здатності до вмотивованих дій та адекватних прийнятих рішень.

Мета дослідження – удосконалення аспектів післядипломної професійної підготовки стоматологів в екстремальних умовах.

Для удосконаленого розбору порушеної проблеми визначено термін. Так, термін «симулятивний» визначається як «такий, що обумовлений в певних умовах», тобто протікає в певній ситуації, «стан, положенням, обстановкою в країні; наявністю умов та обставин, що створюють певне становище, викликають ті чи інші методи навчання». Моделювання це метод дослідження явищ і процесів, що ґрунтується на заміні одного стану навчання іншим, подібним до нього але проведеним другим чином. У післядипломній педагогіці моделювання є методом активізації навчально-практичної діяльності, що має на меті удосконалення рівня засвоєння знань лікарів та формування в них необхідних компетентностей.

Як показує наш досвід потрібно проводити змішану очно-заочну форму навчання, так з отриманими перевагами і задоволеністю слухачів використанням освітніх платформ для підвищення ефективності навчання лікарі отримують нові теоретичні знання та удосконалюють практичні навички на очній формі навчання.

Перевага симулятивного навчання від інших методів дає можливість формувати у післядипломників професійну не тільки компетентність, а й удосконалення професійної діяльності. Перевагами очно-заочних методів навчання є формування в фахівців, у тому числі не тільки у стоматологів, вмінь: теоретичних; удосконалення практичних; творчих; комунікативних; соціальних; рефлексивних

Ключові слова. стоматологія, післядипломна освіта, симуляція, очне заочне навчання, тематичне удосконалення, екстремальні умови, компетентності

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.282712

ФУНКЦІЯ ТЬЮТОРА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ СТОМАТОЛОГІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ І ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ (с. 36–41)

І. Л. Скрипник, Я. А. Кульбашна

Актуальність дослідження обумовлена зростанням різноманіття форм, педагогічних технологій у проведенні освітнього процесу та еволюцією ролі науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

У вищій освіті, яка розвивається в умовах глобалізації та інтернаціоналізації суспільства, спостерігається активне упровадження педагогічних технологій дистанційної освіти і тьюторства, оновлених для сучасних умов життєдіяльності та інформаційного се Covid-19редовища.

Екстремальні виклики сьогодення - поширення пандемії Covid-19 та початком захватницької війни росією України спричинили вимушені організаційні зміни освітнього процесу у закладах вищої освіти. Очна форма навчання стала

практично неможливою на всій території України, що актуалізувало дистанційну технологію, яка до цього тривалий час використовувалася досить обмежено, зокрема у медичній освіті. Це потребувало від здобувачів освіти самостійного опанування тематичними матеріалами, а традиційна функція викладача набула ознак наставництва, тьюторства.

Одним із ключових питань упровадження дистанційної педагогічної технології у медичній освіті залишається її низька ефективність у формуванні практико-орієнтованої складової професійної компетентності, яка є базовою для майбутнього лікаря, а надто – стоматолога. Крім того потребують визначення функціональні зміни у роботі викладача, робота якого методично і психологічно наближається до тьюторства.

Організація освітнього процесу в українських ЗВО критично ускладнилася в умовах стрімкого поширення пандемії Covid-19, а з лютого 2022 додалися особливі умови з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну. Саме ці чинники актуалізували дистанційну форму навчання і у медичній освіті, яка у минулі часи застосовувалася досить обмежено. Відтак змінюється традиційна роль викладача на наставника - тьютора який, переважно, допомагає майбутньому фахівцю самостійно опанувати навчальний матеріал

Важливим невирішеним питанням залишається імплементація дистанційної технології навчання і пов'язаного з нею в сучасних умовах тьюторства у медичній освіті, яка базується на практико-орієнтованій складовій професійної компетентності та як повинен трансформуватися методично і психологічно викладач, щоб реалізуватися у ролі компетентного тьютора?

Результати аналізу наукових джерел і власного досвіду дають підстави стверджувати, що можна підводити тільки попередні підсумки про результати упровадження педагогічної технології тьюторства і дистанційної форми навчання у медичних ЗВО України. Студенти надають перевагу очному навчанню навіть в екстремальних умовах. Найбільшою проблемою підготовки в дистанційному форматі вони вважають відсутність клінічної практики. Тому розглядаємо педагогічну технологію тьюторства як допоміжну складову освітнього процесу для індивідуальної корекції освітнього процесу здобувача освіти в умовах дистанційної форми навчання, яка є прийнятною, переважно в екстремальних умовах, до яких можна віднести окрім глобальних проблем, тимчасові обмеження з боку здобувача освіти відвідувати освітній заклад з особистих причин. Тьюторство доступне переважній більшості класичних викладачів, які коригують свою діяльність, підвищивши рівень методичної компетентності та психологічну готовність

Ключові слова: медична освіта, тьюторство, дистанційна технологія навчання, магістри стоматології, екстремальні умови